

великий вплив на емоційну стійкість танцювальних пар під час тренувальної та змагальної діяльності, що може впливати як позитивно, так і негативно на спортивний результат спортсменів. Мотиваційна сфера – це стержень, ядро його особистості, сукупність внутрішніх збудників сил до дії. У спортсменів мотивація – спонукання до дій, вона відіграє велику роль. Однак при цьому потрібно враховувати різні умови психологічної підготовки, які мають великий вплив на спортсменів.

Ключові слова: спортивні танці, емоційна стійкість, особистість, спортивна діяльність, критерій ефективності, мотивація.

Ya. S. Yermolaieva

INTERCONNECTION OF DANCERS' MOTIVATIONAL LEVEL AND EMOTIONAL STABILITY AS THE CRITERION OF EFFICIENCY OF COMPETITIVE ACTIVITY IN SPORT DANCING

This article examines the relevant and understudied problem of the interconnection of the motivational level of dancers with emotional stability as the criterion of efficiency of competitive activity in sport dancing. The analysis of theoretical literature demonstrated that a problem of forming emotional stability as a criterion of the efficiency of competitive activity in sport dancing remain an extremely relevant problem nowadays. The formation of emotional stability in sport dancing is predetermined by the personal peculiarities of dancing couples. The level of diagnosing motivation to success of dancers is one of the main criteria of efficiency of their competitive activity. A special study which was aimed to determine the level of motivation to succeed of sport dancers was conducted. We found that the level of motivation of sport dancers depends on personal traits, task orientation, which a sportsman has set for himself to achieve the highest sport success. The level of motivation of sport dancers has a great influence on the emotional stability of dancing couples during training and competitive activities that affect their athletic performance both in a positive and negative way. Motivational sphere is the core of their personality, a set of internal motivators that forces to actions. However, it is necessary to consider various conditions of mental preparation, which have a great impact on athletes. Dancers with too high motivational level to success have to estimate their own abilities to achieve some successful sport results in an adequate way. Dancers who have a low level of motivation to success need to build self-confidence to awake their energy, stimulate their concernment, the sense of responsibility while solving peculiar tasks in training activity.

Keywords: sports dancing, emotional stability, personality, sports activities, the criterion of efficiency, motivational level.

Подано до редакції 03.04.14

УДК 615.82.796.011.3

П. Б. Єфіменко

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ РІЗНОРІВНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МАСАЖ»

Висвітлено необхідність впровадження сучасних підходів до навчання майбутніх фахівців фізичної культури в межах різнорівневої підготовки фахівців освітнього рівня «Бакалавр». Запропоновано дослідити ефективність диференційованого навчання в умовах гетерогенності академічних груп з різним рівнем початкової готовності на прикладі викладання дисципліни «Масаж». Проаналізовано результати запропонованого навчання зі сформованості професійної діяльності майбутніх фахівців.

Ключові слова: різнорівнева підготовка, диференційоване навчання, початкова готовність, гетерогенні групи.

Сучасний ритм життя пред'являє великі вимоги до організму людини. Займається вона трудовою діяльністю, спортом або служить в армії, стан здоров'я незмінно впливає на якість і на кінцевий наслідок її діяльності.

Очевидним є необхідність набуття знань про формування, зберігання і зміцнення здоров'я, а також про психолого-гігієнічне та фізичне виховання населення. А це є вдосконалення культури здоров'я особистості із застосуванням у практичному житті придба-

них знань, умінь і навичок. Одним з ефективних засобів підтримання фізичної форми, самовиховання, профілактики та лікування різних травм і захворювань є масаж. Він широко використовується під час підготовки висококваліфікованих спортсменів і в лікувально-профілактичних установах. Велике зацікавлення має масаж серед усіх верств населення як ефективний засіб підвищення дієздатності людини. Цьому сприяє постійно зростаючий потік інформації про його різнобічну та ефективну дію на організм люди-

ни. Тому майбутніх тренерів та викладачів фізичної культури необхідно озброювати глибокими знаннями та вміннями з питань втілення різних видів масажу у побут людей.

Академія фізичної культури та факультети фізичного виховання педагогічних університетів, училищ, коледжів спортивного напрямку – це вищі навчальні заклади, в яких масаж входить до навчального плану як окрема дисципліна, оволодіння якою починається після попереднього засвоєння таких предметів, як анатомія, фізіологія, біохімія, гігієна. Його викладання має свої корені, досвід і традиції. Під час навчання студенти отримують теоретичні знання та практичні навички у проведенні гігієнічного, спортивного та лікувального масажу. Крім того, вони окремо вивчають базові медико-біологічні дисципліни, що поширює загальнотеоретичний і фаховий кругозір майбутніх спеціалістів. Це дозволяє більш оптимально використовувати одержаний багаж знань у процесі фізичного виховання, формування оздоровчої культури та оздоровчих заходів серед широких верств населення.

Професійна фізкультурна освіта зумовлює підготовку фахівців фізичної культури, а також загальну професійну освіту. Проблема ступеневої фізкультурної освіти передбачає завдання, зміст, нові технології навчання, оцінку ефективності навчання, які повинні бути узгоджені між собою.

Однак у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації під час підготовки бакалаврів в академічні групи можуть входити як студенти, які прийшли до ВНЗ зі школи, так і ті, хто вже має освітній рівень «Молодший спеціаліст». Згідно програми відповідного навчального закладу вони вже вивчали дану дисципліну й отримали певні знання, вміння й навички. Ці обставини вказують на необхідність створення диференційованого підходу до організації навчального процесу, що дасть можливість як новачкам, так і тим, хто має певну підготовку, активно проявляти креативність і зацікавленість у вивченні дисципліни «Масаж».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За даними фахівців професійної освіти якісну підготовку спеціалістів будь-якої галузі забезпечуватиме саме диференціація навчального процесу. Особливо це стосується студентів ВНЗ, які мають різний рівень початкової підготовки [3].

Тому в сучасній підготовці висококваліфікованих фахівців з фізичної культури диференціація набуває важливого значення як засіб індивідуалізації навчання для максимального підвищення їх самостійності та креативності [6]. Освітлені конкретні шляхи до здійснення диференціації та індивідуалізації процесу підготовки фахівців у галузі фізичного виховання [2, 6].

Розробляються і втілюються до навчального процесу методики викладання дисципліни «Масаж» у ВНЗ фізичного виховання і спорту [1, 4].

Актуальність ступеневої освіти зумовлена необхідністю проведення досліджень з виявлення зв'язків

загальної та професійної фізкультурної освіти, безперервності основних структур змісту, нових технологій, оцінки ефективності різних рівнів підготовки з урахуванням здійснення диференційованого підходу. Але робіт стосовно диференціації навчання з дисципліни «Масаж» в межах різнорівневої підготовки фахівців з фізичної культури ще недостатньо.

Мета дослідження – виявити і теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити здійснення диференційованої роботи зі студентами залежно від їх реальних можливостей і рівнів готовності бакалаврів в межах забезпечення різнорівневої підготовки фахівців фізичної культури під час викладання дисципліни «Масаж».

Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну, методичну й спеціальну літературу з проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури до професійної діяльності в умовах різнорівневої підготовки;

2. Теоретично обґрунтувати та перевірити здійснення диференційованої роботи зі студентами – майбутніми фахівцями освітнього рівня «Бакалавр» у процесі викладання дисципліни «Масаж».

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, різнорівнева освіта є постійним навчально-виховним процесом, спрямованим на спіралеподібне оволодіння фаховою майстерністю, де кожен наступний виток передбачає нарощування нових інтегрованих, професійно орієнтованих знань і способів діяльності, об'єднаних за принципом міждисциплінарності, що за умов диференціації процесу навчання забезпечує професійну підготовку фахівців.

У зв'язку з тим, що академічні групи першого курсу навчання сформовані згідно їх спортивної спеціалізації, то випускники навчальних закладів I – II рівнів акредитації, які були зараховані на другий курс, розподілялись до цих груп згідно свого спортивного напрямку. Тому ці академічні групи складались зі студентів, які мали різний початковий рівень знань, умінь і навичок з обраного фаху. Це молодші спеціалісти – випускники вищих училищ і коледжів та новачки – випускники середніх шкіл і гімназій. За цієї причини на практичних заняттях колективне навчання за єдиною методикою, однаковою для всіх, було не ефективним.

Для підвищення рівня навчання для студентів таких груп нами було розроблено методику диференційованого навчання. Для експериментальної апробації розробленої методики було відібрано дві групи студентів III курсу навчання.

Перша, експериментальна група, складалась з 4 гетерогенних академічних груп, які згідно початкової професійної компетенції студентів вміщували як початківців, так і молодших спеціалістів. Тут було заплановано використання диференційованого навчання, яке передбачало диференційовано-групову форму навчання. Для цього шляхом диференціації за ознаками початкової компетенції студентів створювались

відповідно дві гомогенні підгрупи: молодших спеціалістів та початківців. Подібний розподіл дав можливість використання певних проблемних ситуацій, в яких студенти могли успішно виявити і розвинути свої професійні можливості відносно обраного фаху. На наш погляд, це також сприяло здійсненню особистісно-зорієнтованого підходу, згідно з яким акцентувалася необхідність послідовного ставлення до студента як особистості, завдяки чому розвивалися й удосконалювалися професійні якості кожного.

Виходячи із цього, у підгрупі початківців практичні заняття проводились за індивідуально-груповою формою навчання, де завдання були однакові для всіх її учасників. А у підгрупі молодших спеціалістів – за індивідуально-диференційовано-груповою формою навчання, де завдання давалися вже згідно їхнього професійного рівня, отриманого в училищі або коледжі, і були спрямовані на стимулювання взаємонавчання.

До дій молодших спеціалістів пред'являлись підвищені вимоги. На них зверталася увага початківців як на своєрідних асистентів, що демонстрували правильне виконання завдання. Завдяки цьому вони мали змогу розвивати далі та вдосконалювати свої уміння та навички, а початківці підтягуватись до їх рівня, що враховувалось при підведенні підсумків проведеного заняття.

Друга група – контрольна, складалась з 3 гетерогенних академічних груп, де початкова професійна компетенція студентів не враховувалась. В ній підго-

товка майбутніх фахівців фізичної культури відбувалася традиційно.

У процесі спостереження за професійною діяльністю майбутніх бакалаврів зверталася увага на характер їх діяльності в процесі вирішення професійних ситуаційних завдань – правильне сумлінне виконання своїх обов'язків у якості фахівця з масажу. Тут було зазначено позитивні зрушення в експериментальних групах: збільшилась кількість студентів, які у рольових іграх правильно і без помилок виконували функцію масажиста та на високому рівні вирішували контрольні ситуаційні завдання у ділових іграх; значно менше стало таких студентів, які виконують ці завдання на низькому рівні.

Сформованість професійних умінь на різних рівнях неперервної професійної підготовки фахівців фізичної культури з дисципліни «Масаж» визначалися на підставі певних критеріїв і рівнів. До них було віднесено уміння оволодівати масажними прийомами, виконувати необхідний за формою масаж, оволодівати різними видами масажу, правильно виконувати ситуаційні завдання, використання певних методик масажу на практичних заняттях та під час проходження педагогічної, тренерської практики, а також уміння працювати з методичною літературою, писати реферати. Узагальнені показники рівнів сформованості професійної діяльності майбутніх фахівців під час вивчення дисципліни «Масаж» відображено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Рівні сформованості професійної діяльності майбутніх фахівців при вивченні дисципліни «Масаж» (%)

Рівні сформованості професійної діяльності майбутніх бакалаврів при вивченні дисципліни «Масаж»	Показники рівнів сформованості професійної діяльності			
	Експериментальна група		Контрольна група	
	На початку експерименту	На при кінці експерименту	На початку експерименту	На при кінці експерименту
Високий рівень	5	18	1	4
Достатній рівень	52	75	49	62
Низький рівень	43	7	50	34

Педагогічний експеримент з майбутніми бакалаврами експериментальних груп встановив, що в цих групах до експерименту високий рівень сформованості професійної діяльності склав 5%, після проведення експерименту – 18%, приріст склав 13% (у контрольній групі відповідно 1% і 4%, приріст склав 3%).

Достатній рівень сформованості професійної діяльності у майбутніх бакалаврів експериментальної групи до експерименту склав 52%, після – 75%, приріст склав 23% (у контрольній групі – 49% і 62%, приріст склав 13%).

Низький рівень сформованості професійної діяльності майбутніх бакалаврів значно знизився в експериментальній групі з 43% до 7%, приріст склав 36% (у контрольній групі з 50% до 34%, приріст склав 16%). Ці дані свідчать про ефективність проведеної експериментальної роботи.

Висновки. 1. Вивчення спеціальної літератури з рівнорівневої підготовки фахівців фізичної культури вказує на необхідність розробки та втілення диференційованого під-

ходу до навчального процесу студентів, які мають різну початкову готовність.

2. Диференціація змісту навчання має певну специфіку. Вона сприяє заглибленню студентів у зміст спеціальних і професійних дисциплін, які є визначальними у формуванні майбутнього фахівця і передбачає адаптацію змісту, прийомів, методів і форм роботи до індивідуальних особливостей студентів, заглиблює наукові дослідження і рівень засвоєння знань.

3. Дотримання диференційованого підходу до організації навчального процесу під час вивчення дисципліни «Масаж» значно підвищило готовність майбутніх фахівців фізичної культури до професійної діяльності та сприяло розвитку і усвідомленню ними свого професійного зростання

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою застосування диференціації навчання у процес підготовки майбутніх фахівців освітнього рівня «Магістр»

ЛІТЕРАТУРА

1. Єфіменко П.Б. Розвиток професійної компетентності студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту на практичних заняттях зі спортивного масажу / П.Б. Єфіменко // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія 15. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – Випуск 3К(45)14. – С. 72 – 77.

2. Канищева О.П. Диференційований підхід до фізичного виховання студентів із низькими адаптаційними можливостями організму: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. наук з фізичного виховання та спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / О.П. Канищева. – Харків, 2011. – 20 с.

3. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / В.І. Лозова, Г.В. Троцько. - Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. - 2-е вид., випр. і доп. – Харків “ОВС”, 2002. – 400 с.

REFERENCES

1. Yefimenko P.B. Development of professional competence of students in higher educational institutions of physical education and sports during sport massage practical lessons / P.B. Yefimenko // Scientific journal of National pedagogical university named after M.P. Dragomanov. Issue 15. – K.: Vid-vo NPU im. M.P. Dragomanova, 2014. – Issue 3K(45)14. – P. 72 – 77.

2. Kanishcheva O.P. Differential approach to physical training of students with low adaptation abilities: author's abstract of dissertation for the degree of candidate of sciences in physical education and sport: 24.00.02 / O.P. Kanishcheva. – Kharkiv, 2011. – 20 p.

3. Lozova V.I., Trotsko H.V. Theoretical foundations of education: textbook / V.I. Lozova, H.V. Trotsko. – Kharkiv state pedagogical university named after G.S. Skovoroda. – 2nd edition, revised and enlarged. – Kharkiv “OVS”, 2002. – 400 p.

4. Руденко Р.Є. Дисципліна «Масаж» у процесі формування майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту / Р.Є. Руденко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. – Чернігів: ЧНПУ, 2013. – Вип. 112. Т. 2. – С. 242 – 244.

5. Салук І. А. Індивідуалізація фізичного виховання студентів з різним рівнем здоров'я: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)» / І.А. Салук. – Київ, 2011. – 20 с.

6. Цось А.В. Диференційований підхід у процесі професійної підготовки вчителя фізичної культури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А.В. Цось. – К., 1994. – 16 с.

4. Rudenko R.Ye. Discipline «Massage» in forming future specialist in physical training and sports / R.Ye. Rudenko // Journal of Chernigiv national pedagogical university named after T.G. Shevchenko. – Chernigiv: ChNPU, 2013. – Issue 112. V. 2. – P. 242 – 244.

5. Saluk I. A. Individualization of physical training of students with different state of health: author's abstract of dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences: 13.00.02 “Theory and Methodology of education (physical culture and health fundamentals)” / I.A. Saluk. – Kyiv, 2011. – 20 p.

6. Tsos A.V. Differential approach in the process of professional training of a physical culture teacher: author's abstract of dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences: 13.00.04 “Theory and Methodology of vocational education” / A.V. Tsos. – K., 1994. – 16 p.

П. Б. Єфіменко

ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ОБУЧЕНИЮ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ РАЗНОУРОВНЕВОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ДИСЦИПЛИНЫ «МАССАЖ»

Отражена необходимость внедрения современных подходов к подготовке будущих специалистов физической культуры в рамках разноуровневой подготовки специалистов образовательного уровня «Бакалавр». Предложено исследовать эффективность дифференцированного обучения в условиях гетерогенности академических групп с разным уровнем начальной готовности на примере преподавания дисциплины «Массаж». Проанализированы результаты предложенного обучения по сформированности профессиональной деятельности будущих специалистов.

Ключевые слова: разноуровневая подготовка, дифференцированное обучение, начальная готовность, гетерогенные группы.

P. B. Yefimenko

DIFFERENTIATED APPROACH TO TEACHING STUDENTS UNDER THE CONDITIONS OF MULTI-LEVELLED TRAINING OF PHYSICAL CULTURE SPECIALISTS WHILE STUDYING DISCIPLINE «MASSAGE»

In the article the necessity of introduction of the modern approach is reflected in training of future physical culture specialists within the framework of multi-levelled training of specialists of the educational level of bachelor. This is stipulated by presence of school graduates, and graduates of high schools and colleges of the educational level of junior specialist in the group. The study of the literature on multi-level training of physical culture specialists points to the

need to develop and implement a differentiated approach to the learning process of students with different initial preparedness. Differentiation of learning content has certain characteristics. It helps students to deepen into the content of specific professional disciplines that are crucial in shaping a future professional and involves adapting the content, techniques, methods and forms of work to the individual characteristics of students, deepens the level of research and learning. As exemplified in teaching discipline «Massage» the carried out research is described with the purpose of exposure of efficiency of the differentiated teaching in the conditions of heterogeneity of academic groups with the different level of initial preparedness. The methods of differentiation of educational process are exposed by dividing of heterogeneous groups into two homogeneous sub-groups with the different level of initial preparedness. One of them consisted of novices, and another one from junior specialists, entering the academy on the second year of studying. The results of the experiment showed that compliance of differentiated approach with the educational process while learning discipline "Massage" significantly increased the willingness of future specialists of physical training for professional activity and contributed to the development and awareness of their professional growth.

Keywords: multi-level training differentiated teaching, initial preparedness, heterogeneous groups.

Подано до редакції 02.04.14
